

CV (oktober 1875)

Född i Jönköping d. 18 dec. 1829. Tillhör på fadrens sida en gammal soldatslägt. Modern Hedvig Düker. Studerat vid Jönköpings lärdomsskola, Vexjö gymnasium och Lunds universitet. Medlem af Göteborgs Handels- och Sjöfartstidnings redaktion. Vald till ledamot af Svenska Kyrkans första Kyrkomöte år 1868. Riksdagsman för Göteborg i Riksdagens andra kammare åren 1870-1872. Ledamot af Riksdagens konstitutionsutskott år 1872.

Har offentliggjort, utöver en mängd politiska och literära uppsatser i tidningspressen samt åtskilliga anonyma poemer, följande smärre och större arbeten:

De vandrande djäknarne. (Mitt första arbete, en novell)

Singoalla. (Romantisk berättelse)

Fribytaren på Östersjön. Roman

Den siste Atenaren. Roman

Lille Viggs äfventyr på julafton. Saga

Romerska sägner om apostl. Paulus o. Petrus

Bilder ur Göthes Faust (i Ny Ill. Tidning)

Göthes Faust, 1sta delen (under tryckning)

Ur 2dra delen af Göthes Faust (i Svensk Tidskrift)

Den meliska Afrodite. Konsthistorisk skizz.

Antinous. Konsthistorisk skizz.

Romerska kejsarbilder.

Resebref från Norge (i Göteborgs Handelstidn.)

Huru kan Sverige bevara sin sjelfständighet?

Bibelns lära om Kristus.

Genmäle till "Väktaren" (med anledning af "Bibelns lära om Xstus")

Genmäle till biskop Beckman (af samma anledning)

Jehovah-tjensten hos hebreerna före babyloniska fångenskapen.

Medeltidens magi (öfversatt på danska).

Om kyrka och presterskap.

Om människans preexistens.

Urpatriarkernas slägtafla i Genesis och tideräkningen hos de 70 uttolkare.

Till tolkningen af de äldsta nordiska runinskrifterna.

Tysk eller nordisk svenska?

Om runstenen i Tanum.

Kritik af Svenska bibelkommissionens nyaste öfversättning af Nya Testamentet.

Har derjämte, i förening med dr P. Ödman och docenten af Wirsén utgifvit Daniel Klockhoffs poetiska och filosofiska arbeten.

*

Några anmärkningar.

”Bibelns lära om Kristus” föranledde en långvarig och liflig strid, som följdes af allmänheten med spändt intresse. De förnämste kämparne på den ortodoxa sidan voro ”Teologisk Tidskrift”, den kyrkliga tidningen ”Wäktaren”, biskop Beckman i Hernösand och teol. professor Granfelt i Helsingfors. På min sida uppträdde och tog en framstående del i striden professorn i filosofi vid universitetet i Lund, Axel Nyblæus, genom sitt arbete ”Striden om Kristi gudom mellan hr V. Rydberg och biskop Beckman” (2dra upplagan, Lund 1872). Sannolikt hade jag länge dröjt med offentliggörandet af ”Bibelns lära” etc., om jag icke känt mig särskildt uppmanad dertill genom en förföljelse, som biskopen och en del af presterskapet i Göteborgs stift anställde emot lektorn i latin vid Göteborgs gymnasium, den som skarpsinnig kronolog kände dr Ljungberg, för att få honom afsatt från sitt embete i konsistorium, emedan han tillfälligtvis och på grund af en hållen föreläsning skrifvit i en tidning några rader, som ansågos kätterska, om Kristi Gudom. Afsättningsförsöket misslyckades. – Striden, med anledning af min bok, fördes,

med få undantag, i särdeles human ton, ehuru ordbytet var lifligt, stundom häftigt. – Anmärkas bör, att min ståndpunkt i striden alldeles icke var i vanlig mening rationalistisk, utan kritisk-historisk, och att jag i min undersökning kom till resultat, hvilka lika litet behagade "den torra förståndsuppfattningen" som ortodoxien.

"Om människans föruttillvaro" är väsendtligen en framställning af aposteln Paulus teosofiska system. Till samma resultat, hvartill jag genom forskningen i detta system kommit, kom samtidigt professor Nyblæus, hvilket för hans skull bör påpekas.

Till mitt arbete "Medeltidens Magi", (som är öfversatt på danska) anknöt sig i viss mån (se Boströms broschyr, som jag medsändt) den häftiga strid "om helvetesläran", som öppnades af den ryktbare filosofen, Upsalaprofessorn Boström. Sjelf deltog jag ej i striden, annorledes än medelst ett par tidningsuppsatser, men samlade material till en "Bibelns lära om de yttersta tingen", som framdeles torde utkomma. Boström föranleddes närmast till sitt uppträdande af ett mord, som en moder begått på sitt barn, för att "frälsa det från helvetet."

"Fribytaren på Östersjön" och "Den siste Atenaren" offentliggjordes först som följetonger i Göteborgs Handelstidning och hade må hända aldrig utkommit i bokform, om jag icke funnit det en pligt att äfven på detta sätt, likasom genom tidningsuppsatser, motarbeta den kyrklig-politiska reaktion som under namnet "nylutheranism" hotade från Tyskland öfversvämma vårt land.

Min uppsats "Tysk eller Nordisk Svenska?" har, som det vill synas, väckt en stark rörelse för bevarandet och utvecklandet af svenska språkets nordiska skaplynne, en rörelse, för hvilken stora förarbeten voro gjorda genom språkforskaren Rydqvist, prof. Carl Säve m. fl., och som nu omfattas med värma af

utmärkta skriftställare, en stor del af pressen och af ungdomen i Upsala.

Min uppsats "Huru kan Sverige bevara sin sjelfständighet?" dikterades af dessa åsigter: För att kunna hålla sig uppe måste de mindre befolkade staterna lägga an på 1) att hos folkets alla klasser väcka och underhålla en stark fosterlandskärlek och en folkuppfostran, i hvilken denna dygd och den stränga pligtuppfyllelsen intaga en central ställning i den sedliga typen; 2) att åstadkomma en folkbeväpning, genom hvilken stora vältuktade skaror under vetenskapligt bildade officerare kunna ställas i fält, utan att militärväsendet i fredstid hämmar utvecklingen af landets välmåga. För samma åsigt har jag arbetat dels som riksdagsman, dels genom deltagandet, jämte hrr Meijerberg, Hedlund m. fl. i bildandet af Sveriges första skarpskyttekår.

Mina litterära egendomligheter känner du bättre än jag sjelf. Åt hvad håll mina lifsideal ligga känner du äfven.

Som riksdagsman sökte jag verka för ökade rättigheter åt s. k. främmande trosbekännare och för utplånandet af de märken, som den gamla ståndsskillnaden tryckt på vårt skatteväsen, äfvensom för en liberal omgestaltning af tryckfrihetslagen.

Vid kyrkomötet uppträdde jag med förslag (som ej antogs) att afskaffa eden på de s. k. symboliska böckerna och ersätta den med ett löfte att ställa sig den "evangeliska läran" till efterrättelse. Likaledes uppträdde jag med en kritik af Bibelkommissionens åtgöranden i afs[ående] på Nya Testamentet. Se derom medföljande tidningar.

Kommentar

Ovanstående *Curriculum vitæ* skrevs av Viktor Rydberg i oktober 1875 och bifogades (utan någon titel) ett brev till hans danske översättare Otto Borchsenius.¹ Dennes översättning av *Den siste Athenaren* hade föregående år gjort stor lycka, och nu var en dansk upplaga av *Fribytaren på Östersjön* på väg ut i bokhandeln. I mellantiden hade danskarna även kunnat ta del av boken *Romerske Sagn om Apostlerne Paulus og Petrus* samt ett flertal kortare Rydbergstexter, översatta av Borchsenius och publicerade i tidskrifterna *Det 19. Aarhundrede* och *Nær og Fjern*. Nu höll Borchsenius på att skriva en presentation av Rydberg för Danmarks ledande veckotidning, *Illustreret Tiden- de*, och han hade därför bett föremålet att skicka biografiskt material. Vilket resulterade i ovan återgivna dokument. Det är faktiskt den enda bevarade text där Rydberg själv på ett samlat sätt ser tillbaka på sitt liv och sin verksamhet – en sorts summering, gjord ungefär från mittpunkten av hans författar- karriär.² Vi tyckte att den borde göras mera tillgänglig, och har därför tryckt den här i *Veritas*, tillsammans med några kommentarer.

Tittar vi först på det inledande biografiska avsnittet ser vi att Rydberg (som vanligt) uppger fel födelseår – att han var född 1828 skulle han inte acceptera förrän 1888, när *Ny Illustrerad Tidning* gräver fram den korrekta uppgiften ur Jönköpings kyrkoböcker.³ Vidare kan man notera att han lämnar ut namnet på sin mor men inte på sin misslyckade far.

---

¹ Brevet och bilagan finns på Det Kongelige Bibliotek i Köpenhamn.

² I följebrevet till Borchsenius säger Rydberg att han endast ”med stor motvilja” skrivit ner anteckningarna. ”Hvarje tillbakablick på mitt lif och hvarje sysselsättning med mig sjelf är mig en styggelse” (*Brev från Viktor Rydberg. II. 1855-1881*, Stockholm 1925, s. 126).

³ I ett brev till tidningens redaktör, Olof Granberg (Kungl. biblioteket, Ep. G.20) skriver Rydberg att födelseåret 1829 står i en bibel han fått av sin

Den verksförteckning som sedan följer ger en utförlig bild av vad han publicerat i bokform och i andra beständiga medier, samt innehåller även vissa texter som bara tryckts i Handelstidningen. Intressant är att han tar med följetongen "De vandrande djäkarnarne" från 1856; den hade publicerats under pseudonymen "Agricola", och att Rydberg stod bakom den var tidigare inte känt. Arbetet utnämns också till hans första; de ännu tidigare följetongerna för Jönköpingsbladet ("Vampyren" m. fl.) hålls kvar i garderoben. Frånsett dem är det bara hans dikter som saknas i listan; han talar visserligen om "åtskilliga anonyma poemer" men meddelar inte var de står att finna, nämligen i kalendern *Flora* för år 1864. Han hade just precis skickat in sex dikter till Bonniers "folk-kalender" *Svea*; kanske var han angelägen om att det blev via dem som läsarna först fick möta hans poesi.

Rydbergs egna anmärkningar kring sina verk koncentreras främst på de kyrkokritiska och "reformatoriska" verk som gjort honom så kontroversiell i Sverige. Vad han här säger har ofta citerats i Rydbergforskningen, men man måste hålla i huvudet att han skriver med en avsikt - han vill helt uppenbart undvika att hamna i en lika kontroversiell position när han nu gör sitt inträde på den danska arenan. Rydbergs verk hade redan i mitten av 1860-talet uppmärksammats av unga radikaler i kretsen kring Georg Brandes, och Rydberg hade i det sammanhanget bl. a. gett tillstånd till danska översättningar av *Bibelns lära om Kristus* och *Medeltidens magi* (som dock inte lyckades finna någon förläggare).⁴ Men sedan dess

---

mor. Å andra sidan erkänner han att Lunds studentkatalog har årtalet 1828, och att detta måste ha grundats på ett prästbetyg (som han väl i sin tur måste haft med sig till universitetet år 1851).

⁴ Peter Købke ber i ett brev 16.8.1866 (Kungliga biblioteket) om tillstånd att översätta *Bibelns lära om Kristus*. Rydbergs svar är inte bevarat, men han måste ha godkänt översättning av både denna och *Medeltidens magi*, eftersom Georg Brandes ett år senare (i ett brev till Otto Borchsenius

hade Brandes och hans grupp så att säga officiellt framträtt i debatten och därvid stämplats som ateister och förespråkare för fri kärlek. Inget lämpligt sällskap. Så Rydberg anstränger sig för att tona ner det offensiva och kontroversiella i sina skrifter; istället framställer han dem som försvarsaktioner mot fientliga angrepp, han försöker placera dem i mittfåran snarare än på ytterkanten, och han påstår att den svenska debatten kring dem förts "i särdeles human ton" - vilket knappast vare sig han eller motståndarna skulle ha skrivit under på tio år tidigare. Även de kyrkokritiska inslagen i *Den siste Athenaren* och *Fribytare på Östersjön* - som för övrigt tonats ner i de danska översättningarna, i ena fallet med Rydbergs godkännande och i det andra på hans initiativ - förklaras i defensiva termer, varvid särskilt hotet från Tyskland lyfts fram. Visserligen med viss rätt - såväl Rydbergs "nyprotestantism" som motståndarnas "nylutheranism" hämtade sina idéer därifrån - men ändå retoriskt perfekt anpassat till en dansk publik. Såren efter 1864 års krig och förlusten av Slesvig var ännu öppna, och att koda något som "tyskt" var detsamma som att dödsskallemärka det.

Nej, hellre än sin "reformatoriska" sida vill Rydberg inför den danska publiken lyfta fram sin "nordiskt nationella". Därav hans utförliga behandling av sin lilla försvarspolitiska broschyr från 1859 - som han nog anser relevant även för danska förhållanden - och därav hans beskrivning av sin språkpolitik. Att det också verkligen fanns chans till en positiv respons på det nationella området visas av det entusiastiska

---

16.9.1867, Kongelige Bibliotek) berättar om sina misslyckade försök att hjälpa Købke att få sina översättningar av dessa verk publicerade. - En annan översättning av *Medeltidens magi* publicerades dock 1873. Den hade gjorts av Herman Trier, som i ett brev 12.8.1873 också bett om författarens tillstånd (Kungliga biblioteket). Även Trier tillhörde kretsen kring Brandes och var medlem i det "fritänkarsällskap" - av taktiska skäl benämnt Literaturselskabet - som våren 1872 bildades till dennes stöd.

mottagande som Borchsenius översättning av "Dexippos" fick några månader senare.

TORE LUND

Även artikeln i *Illustreret Tidende* åtföljdes av ett porträtt i träsnitt. Här visas istället det fotografi som Rydberg sänt som förlaga.